

Роман О. В.,

завідувач навчально-методичного кабінету, викладач української мови, зарубіжної літератури, Політехнічний коледж Кременчуцького національного університету імені Михайла Остроградського, м. Горішні Плавні

ЗАГАЛЬНІ МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ З ВИКОРИСТАННЯ ХМАРНИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ЗАНЯТТЯХ УКРАЇНСЬКОЇ МОВИ

Сфера освітніх хмарних сервісів постійно розширюється та надає учасникам навчального процесу потужний інструментарій, за допомогою якого студенти, педагоги, батьки можуть спроекувати власне віртуальне навчальне середовище. Навчаючись у хмароорієнтованому середовищі, студенти отримують комплекс знань, умінь, навичок, що відповідають певній компетентності. Компетентність – інтегративна характеристика особи, що відображає готовність і здатність людини мобілізувати набуті знання, уміння, досвід і способи діяльності та поведінки для ефективного розв'язання завдань, які виникають перед нею в процесі діяльності, у тому числі навчальної. У відповідності до Державного стандарту базової і повної загальної середньої освіти, можна виокремити компетентності, які можуть бути сформовані в середовищі хмарних сервісів: предметна, інформаційна, навчально-організаційна, соціальна, комунікативна, технологічна.

На заняттях української мови, побудованих на основі хмарних технологій, викладачі найчастіше використовують такі типи занять: презентація, заняття-розробка інтерактивного плакату або колажу, заняття захисту проєктів, заняття-коментар теми тощо.

Викладачі нерідко вдаються до інтеграції хмарних технологій з іншими педагогічними технологіями: комунікативними (навчання у співпраці, робота в парах, взаємонавчання, дискусія, навчальний діалог); пошуковими (метод проєктів, проблемне навчання); ігровими (ділові та рольові ігри, ігри-мандрівки тощо).

Сучасне заняття української мови в умовах оновлення змісту освіти повинне ґрунтуватися на засадах особистісно орієнтованого, компетентнісного й діяльнісного підходів, що забезпечуватиме спрямованість навчаль-

но-виховного процесу на взаємодію й ефективний розвиток особистості педагога та його студентів на основі рівності у спілкуванні та партнерстві в навчанні; на досягнення результатів; на розвиток умінь і навичок школяра, застосовуванні на практиці здобутих знань з української мови, успішну адаптацію студента в соціумі, формуванні здібностей до колективної діяльності та самоосвіти.

Заняття з української мови вимагає активності студентів, поваги до особистості, інформованості, розвитку у школярів мотивації до пізнання, рефлексивності, максимального використання потенціалу міжпредметних зв'язків, диференційованості підходів до навчання. Викладачу належить відповідальна місія: створення педагогічної атмосфери, у якій навчання стає цікавою справою, що відкриває простір для самореалізації та свободи кожного.

Використання хмароорієнтованих технологій під час занять з української мови акумулює елементи різних методик, що передбачає проведення заняття на діяльній основі, створює умови для поєднання традиційних та інноваційних підходів, сприяє реалізації мовленнєвої, мовної, соціокультурної, діяльній змістових ліній; забезпечує можливість навчання за індивідуальною програмою; створює умови для самовизначення й самореалізації, ґрунтується на педагогіці співробітництва.

У Концепції «Нової української школи» відзначено важливість широкого застосовування методів викладання, заснованих на співпраці (ігри, проекти соціальні, дослідницькі, експерименти, групові завдання тощо).

Галина Корицька зазначає, що досягнення триєдиної дидактичної мети на занятті української мови з використанням хмароорієнтованих технологій відбуватиметься на партнерському рівні взаємовідносин між викладачем і студентами: педагог стає не тільки «консультантом» під час виконання певного завдання, а співучасником, односторонцем, а студент, який має сформовані інформаційно-комунікаційної компетентності, гідно може посісти роль ментора, що сприятиме соціалізації, самоствердженню особистості.

До мотивації навчальної діяльності студентів на занятті української мови з використанням хмароорієнтованих технологій не варто ставитися як до якоїсь розваги чи способу зняття напруги й розрядки. Доцільно моделювати заняття таким чином, щоб спонукати студента до активності, до бажання самостійно отримувати інформацію, заохочувати поглиблювати теоретичні знання, відпрацьовувати уміння й навички [4, с. 10].

Процес навчання передбачає усвідомлене входження студента в простір навчальної функції на занятті української мови. У студента має сформува-

тися внутрішня готовність до реалізації потреби працювати, досліджувати, творити (створювати).

У процесі навчання викладач має враховувати індивідуальні особливості студентів. Варто скористатися такими мотиваційними прийомами, які можуть бути використані на будь-якому етапі заняття: вихід на тему через перегляд життєвої ситуації («YouTube»), використання інтерактивних малюнків («Thinglink»), «хмара слів» для означення проблемного питання («Worditout»); групова робота з Google-документом, G o o g l e -малюнком, Google-таблицею; розгадування кросвордів; складання карти знань («FreeMind», «Mindmeister», «Bubbl.us», «Mindomo») тощо.

Діяльність студентів з використанням хмароорієнтованих технологій може бути організована по-різному. При цьому беремо до уваги структуру заняття, яка зумовлюється його типом, методами та прийомами навчання; враховуємо навчально-виховні можливості заняття, вікові особливості студентів та їхні пізнавальні можливості, інтереси й запити:

- фронтально (віртуальні подорожі, глобальний мережний проєкт);
- індивідуально (пошук, відбір та аналіз навчальної інформації, виконання чи підготовка завдань);
- у групах (виконання загального навчального проєкту).

Наприклад, при організації проєктної роботи доцільно працювати за такою схемою:

- розподіл на мікрогрупи створення спільного документа;
- розміщення його у хмарі;
- надання спільного доступу всім учасникам проєкту;
- робота різних учасників проєкту над поставленими завданнями;
- заповнення «своєї» частини проєкту;
- перевірка викладачем виконаних у мікрогрупах завдань (викладацький коментар, корекція, висування наступних завдань);
- удосконалення поставлених завдань студентами в мікрогрупах — презентація (захист) проєкту.

Важливим аспектом є те, що викладач відстежує всі зміни, які відбуваються у роботі над проєктом, має можливість простежити, хто з учасників проєкту й коли вносив зміни в документ. Усе це впливає на індивідуальне оцінювання студентів.

Під час дистанційного навчання також зручно використовувати хмарні технології. Так, наприклад, викладач може створювати, перевіряти, коригувати, оцінювати будь-які письмові завдання. При цьому цей документ не треба завантажувати чи зберігати на власному комп'ютері.

Методика проведення заняття із застосуванням хмароорієнтованих технологій ґрунтується на використанні певних методів як джерелі отримання знань, формуванні певних навичок та умінь. До традиційних методів навчання мови відносимо такі: роботу з текстом, книгою, розповідь викладача, бесіду, екскурсію, вправи, використання наочності. Навчання мови в умовах хмароорієнтованого середовища передбачає реалізацію вищезазначених методів в електронному форматі: робота з гіпертекстом, віртуальна екскурсія, інтерактивні вправи, використання мультимедійності тощо [3, с. 32].

Особистісно зорієнтований і діяльнісний підходи до електронного навчання української мови спонукають викладача до використання системи методів, в основі яких лежить діяльнісний тип навчання:

- методи, що забезпечують оволодіння мовою: практичні, репродуктивні, проблемні, пошукові, наочні, дедуктивні, індуктивні;
- методи, що стимулюють і мотивують навчальну діяльність;
- методи контролю й самоконтролю (створення карт знань, тесту тощо).

Цілеспрямоване формування в студентів раціональних прийомів роботи з електронним конвентом забезпечить їхнє подальше використання, є основою для самоконтролю й самооцінки:

- здатність визначати завдання й уміння організувати свою навчальну діяльність для досягнення поставлених цілей;
- прийоми короткого й раціонального запису: замітки, складання плану, написання тез, конспектів, анотацій, рефератів, рецензій;
- прийоми роботи з джерелом;
- прийоми запам'ятовування;
- прийоми роботи з довідковою літературою: словниками, енциклопедіями, каталогами, довідниками, бібліографічними списками тощо;
- прийоми підготовки до ЗНО;
- прийоми роботи з хмарними сервісами.

Виконання творчих завдань за допомогою хмарних технологій потребує попереднього ознайомлення студентів із тематикою та суттю проблеми, окреслення термінів виконання поставленого завдання, допомоги з боку викладача в пошуку студентами потрібних матеріалів, оцінюванні їх та систематизації, створенні сприятливих умов для оформлення та подання підготовлених завдань на інтернет-сервісах. Новітні підходи до навчальної комунікації, співпраці, організації мозкового штурму, формування навичок проведення онлайн вебінарів та презентацій можливі за умови використання системи конференцзв'язку Skype (Lync) Online.

Сучасні заняття із використанням технологій розглядаємо як складну організаційно-педагогічну систему, що дає змогу забезпечити достатньо ефективну, творчу взаємодію суб'єктів навчального процесу. Змінюється роль студента на занятті: з пасивного слухача він стає активним учасником процесу навчання, з об'єкта педагогічного впливу перетворюється на суб'єкта навчальної діяльності, а взаємини між ним і наставником стають партнерськими. Робота з хмароорієнтованими технологіями не тільки зберігає структуру загальноосвітнього циклу, але й повністю відповідає вимогам обов'язкового мінімуму змісту освіти, сприяє підвищенню пізнавального інтересу до предмета; створенню ситуації успіху для кожного студента, зростанню його успішності; дає змогу проявити себе в новій ролі; формує навички самостійної продуктивної діяльності.

Упровадження хмарних технологій на заняттях української мови повинно бути педагогічно виваженим та доцільним, оскільки це допоможе запобігти можливим ризикам і негативним наслідкам для усіх учасників навчального процесу.

Проведення заняття української мови з використанням хмарних технологій потребує серйозної підготовки викладача. Конструювання такого заняття проходить у кілька основних етапів:

- концептуальний, який передбачає визначення дидактичної мети, доцільності використання хмарних технологій для досягнення кінцевих результатів заняття;
- технологічний, на якому викладач визначає форми заняття, відбирає електронні засоби навчального призначення;
- операційний, виділення основних елементів заняття, визначення місця хмарних технологій навчального призначення у структурі заняття, обрання способів взаємодії учасників заняття з навчальними засобами; етап педагогічної реалізації, під яким слід розуміти переведення педагогічних принципів у конкретний навчальний вплив.

Розглядаючи загальні особливості щодо проведення заняття української мови в умовах розвитку хмароорієнтованого освітнього середовища, ми дійшли висновку, що мережа Інтернет несе значний потенціал освітніх послуг і стає складовою частиною сучасної мовної освіти.

Список використаних джерел

1. Бондаренко Т. Формування інноваційної особистості на заняттях української мови та літератури. Креативна освіта з використанням інформаційних технологій. Українська мова та література, 2014. № 22 (806).
2. Гриб'юк О. О. Перспективи впровадження хмарних технологій в освіті. Теорія та методика електронного навчання: зб. наук. праць.

3. Дерій О. Г. Підвищення мотивації студентів до вивчення української мови і літератури через упровадження інформаційно-комунікаційних технологій. Комсомольськ, 2016.

4. Корицька Г. Сучасний заняття української мови в умовах розвитку хмаро-орієнтованих технологій. *Інформатика та інформаційні технології в навчальних закладах*. 2015. № 4.

5. Полухтович Т. Роль ІКТ у формуванні професійної компетентності учасників освітнього процесу. *Нові технології навчання: зб. наук. праць. ДНУ «Інститут модернізації змісту освіти»*. Київ, 2020. Вип. 94. С. 265–269.

6. Сідень І. О. Хмарні технології як засіб активізації пізнавальної діяльності студентів на заняттях української мови. Миколаїв, 2017.